

Toepasbaarheid Wwft op (beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's

Publicatiedatum: 25 juli 2018

De AFM geeft hierbij een nadere duiding over de toepasbaarheid van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) op (beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's.

Op grond van de Wwft moeten deze instellingen onderzoek doen naar hun cliënten en waar nodig ongebruikelijke transacties melden aan de Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland). Op de website van de [AFM](#) en in de AFM – Leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet staat meer informatie over de eisen van de Wwft.

Hoger risico crypto's

Vanwege het hoge risico dat met crypto's gepaard gaat, moeten (beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's het verscherpt cliëntenonderzoek uitvoeren op

- cliënten die deelnemers in de beleggingsinstelling zijn;
- cliënten die professionele tegenpartijen zijn, zoals de partij die crypto's verkoopt aan of koopt van de beleggingsinstelling, degene die een *initial coin offering (ICO)* doet, tussenpersonen en platforms die handel in crypto's faciliteren; en
- correspondentrelaties, zijnde betrekkingen tussen financiële ondernemingen onderling die zijn aangegaan voor diensten die door de ene instelling aan de andere worden verleend onder andere voor effectentransacties of geldovermakingen.

(Beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's verlangen van de correspondentrelatie en de cliënt die een professionele tegenpartij is, ook dat deze gedegen onderzoek doet naar zijn cliënten en de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of transactie gebruikt worden, waaronder eventueel de herkomst van de crypto's.

Hieronder worden deze punten nader toegelicht.

Ruim begrip cliënt

Op grond van de Wwft dienen (beheerders van) beleggingsinstellingen cliëntenonderzoek uit te voeren naar hun cliënten. In de Wwft is het begrip 'cliënt' ruim gedefinieerd. Namelijk de natuurlijke persoon of rechtspersoon met wie een zakelijke relatie wordt aangegaan of die een transactie laat uitvoeren.¹ Een cliënt is dus een natuurlijke persoon of rechtspersoon met wie een zakelijke, professionele, of commerciële relatie wordt aangegaan die verband houdt met de professionele activiteiten van de instelling. Deze ruime definitie betekent dat, naast de cliënt die deelnemer in de beleggingsinstelling is, ook relaties met professionele tegenpartijen in het kader van de kernactiviteiten van de instelling onder de Wwft vallen, zoals relaties met andere instellingen en dienstverleners. Dit betekent dat (beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's ook professionele tegenpartijen, zoals de partij die crypto's verkoopt aan of koopt van de

¹ Artikel 1, eerste lid, onder b Wwft

beleggingsinstelling, degene die een ICO doet, tussenpersonen en platforms die handel in crypto's faciliteren, als cliënt moeten beschouwen en het cliëntenonderzoek ten aanzien van deze partijen moeten uitvoeren.

Verscherpt onderzoek

De AFM heeft – net zoals collega toezichthouders wereldwijd – al eerder gewaarschuwd voor de risico's die gepaard gaan met crypto's.² (Beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's hebben een vergaande onderzoeksplicht ten aanzien van het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme. Omdat dit soort transacties naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengen, moet een instelling altijd een *verscherpt* cliëntenonderzoek uitvoeren.³ (Beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's zullen onderzoek moeten doen naar de herkomst van de middelen waarmee zij in opdracht van de cliënt-deelnemer crypto's aankopen.⁴

Jurisprudentie⁵

Op basis van jurisprudentie kunnen instellingen wanneer er sprake is van reële reputatie- en integriteitsrisico's ook van hun professionele tegenpartijen vergaande openheid van zaken over de bedrijfsvoering verlangen om te laten zien dat en hoe deze partijen concrete en doeltreffende maatregelen hebben getroffen om het risico van betrokkenheid bij witwassen en terrorismefinanciering te verminderen. Zo kunnen zij bij het aangaan van zakelijke relaties met professionele tegenpartijen, zoals de eerdergenoemde partijen, beoordelen dat deze op met de Wwft vergelijkbare wijze onderzoek doen naar hun klanten en dat waar nodig onderzoek naar de herkomst van de crypto's wordt gedaan. En ongeacht of een tegenpartij de herkomst van crypto's controleert, heeft de instelling ook zelf de plicht een eigen controle op de bron van de middelen die bij deze zakelijke relatie of transactie gebruikt worden, uit te voeren.⁶

Correspondentrelatie

Op grond van de [Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn](#) die op 25 juli 2018 in werking is getreden, geldt voor financiële ondernemingen een nieuwe eis om verscherpt cliëntenonderzoek uit te voeren met betrekking tot correspondentrelaties. Onder correspondentrelaties worden betrekkingen tussen financiële ondernemingen onderling beschouwd die zijn aangegaan waarbij diensten door de ene instelling aan de andere worden verleend onder andere voor effectentransacties of geldovermakingen.⁷ Deze eis bestaat naast het (verscherpt) cliëntenonderzoek dat op grond van artikel 3 en artikel 8, eerste lid van de Wwft moet worden uitgevoerd.

(Beheerders van) beleggingsinstellingen in crypto's moeten er rekening mee houden dat de platforms waar crypto's worden verhandeld als correspondentrelatie kunnen worden beschouwd.⁸

Een financiële onderneming heeft de verplichting om verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen te nemen in het geval van een correspondentrelatie met een andere financiële onderneming in een

² <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2017/dec/bitcoin-futures-zorgplicht>
<https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2017/nov/risico-cryptocurrencies>
<https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2017/juni/virtuele-valuta>
<https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/ico>
<https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2018/juni/beheerders-bi-vergunningeisen-cryptos>

³ Artikel 8, eerste lid Wwft

⁴ Artikel 3, tweede lid, onderdeel d Wwft

⁵ <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:GHAMS:2017:2971>

<http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBROT:2017:10225>

⁶ Artikel 3, tweede lid, onderdeel d Wwft

⁷ Artikel 1, eerste lid Wwft

⁸ Richtlijn (EU) 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering verruimt het toepassingsgebied van de vierde anti-witwasrichtlijn tot aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele valuta en fiduciaire valuta alsook aanbieders van bewaarportemonnees.

staat die geen EU-lidstaat is.⁹ Indien een dergelijke correspondentrelatie wordt aangegaan met een andere financiële onderneming, dan moet de instelling goed de risico's beoordelen onder andere aan de hand van het soort diensten en het vestigingsland van de andere instelling. In aanvulling op het cliëntenonderzoek zal er voldoende informatie over de andere instelling moeten worden verzameld om een volledig beeld te krijgen van de aard van haar bedrijfsactiviteiten. Ook moet op basis van openbaar beschikbare informatie worden beoordeeld hoe de reputatie van die instelling is en wat de kwaliteit is van het toezicht dat op die instelling wordt uitgeoefend. De procedures en maatregelen ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme van de instelling moeten worden beoordeeld en de verantwoordelijkheden van de beide instellingen moeten worden vastgelegd.¹⁰ De diepgang van deze maatregelen kan variëren al naar gelang het risico van de correspondentrelatie.

Indien het een nieuwe correspondentrelatie betreft dient de beslissing tot het aangaan van die relatie genomen of goedgekeurd te worden door het hoger leidinggevend personeel.¹¹

Voldoende waarborgen

De AFM merkt op dat gelet op de aard van crypto's en de onbekendheid met herkomst en tussenliggende partijen in transacties met crypto's het in veel gevallen niet mogelijk zal zijn om te voldoen aan de eisen die de Wwft stelt. Het is de verantwoordelijkheid van de instellingen om daarvoor de benodigde waarborgen aan te brengen. Gelet op het risico en het veelvuldig misbruik en manipulatie waarbij crypto's worden gebruikt om de identiteit van de ontvangende partij te verhullen, ligt het niet in de rede dat bonafide partijen veelvuldig gebruik zullen maken van crypto's. Transacties in crypto's zullen dan ook de nadrukkelijke aandacht houden van toezichthouders.

Voor vragen kunt u terecht bij het [ondernemersloket](#) van de AFM op telefoonnummer 0800-6800 680 (gratis).

⁹ Kamerstukken II 2017/18, 34808 nr. 3, p. 54.

¹⁰ Artikel 8, vierde lid Wwft

¹¹ Het betreft de dagelijks beleidsbepalers, alsmede de leidinggevendenden direct onder het niveau van de dagelijks beleidsbepalers die beslissingen kunnen nemen over de blootstelling van een instelling aan bepaalde risico's, waaronder de risico's op witwassen en het financieren van terrorisme (artikel 1, eerste lid Wwft).